

FORSSAN SEUDUN HYVINVOINTIKUNTAYHTYMÄ

**TARKASTUSLAUTAKUNNAN
ARVIOINTIKERTOMUS
2020**

18.5.2021

Sisällys

Tarkastuslautakunnan tehtävät, kokoonpano ja toiminta	2
Lähtökohdat.....	2
Tarkastuslautakunnan kokoonpano	2
Tarkastuslautakunnan toiminta.....	3
Tarkastuslautakunnan kokoukset 2020-2021	3
Edellisten vuosien arviointikertomukset (kausi 2017-2020)	4
Palvelualueet muuttuvassa toimintaympäristössä	5
Perhepalvelut	5
Vanhuspalvelut.....	6
Aikuissosiaalityö	7
Terveystieteiden ja mielenterveyspalvelut.....	7
Henkilöstö.....	8
Palvelualueiden sopeutuminen muuttuvassa toimintaympäristössä	9
Kysely hyvinvointikuntayhtymän toimintavuodesta 2020	9
Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen 2020	13
Kuntayhtymän talous tilikaudella 2020	14
Yhteenveto	15

FORSSAN SEUDUN HYVINVOINTIKUNTAYHTYMÄ

Tarkastuslautakunnan tehtävät, kokoonpano ja toiminta

Lähtökohdat

Kunnan tai kuntayhtymän tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain (121 §) mukaan mm.

- *arvioida, ovatko yhtymäkokouksen asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.* Tuloksena on tarkastuslautakunnan yhdessä hyväksymä arviointikertomus. Kuntalaki antaa tarkastuslautakunnalle lain puitteissa vapauden itse päättää arvioinnin laajuudesta ja menettelytavoista.
- *valmistella yhtymäkokouksen päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat*
- *arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää*
- *valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisesta ja saattaa ilmoitukset yhtymäkokoukselle tiedoksi.* Sidonnaisuusilmoitukset julkaistaan Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän www-sivuilla.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Lautakuntaan ovat kuuluneet seuraavat yhtymäkokouksen (14.9.2017 § 19) valitsevat henkilöt:

Jäsen	Kokoukset v. 2020 + 2021 (yht. 9 + 7)
Sirpa Larko, puheenjohtaja, Jokioinen (hvj Kirsi Räisänen)	3/9 kokousta 6/9 kokousta
Kirsi Räisänen (hvj Satu Nurmi)	7 kokousta (2021) -
Marjut Kallioinen, varapuheenjohtaja, Forssa (hvj Irmeli Vinnikainen)	9/9 + 6 kokousta (2021) -
Timo Nikkanen, Humppila (hvj Markus Seuranen)	8/9 + 7 kokousta (2021) 1(2020)
Antti Alasentie, Tammela (hvj Olli-Pekka Jasu)	9/9 + 7 kokousta (2021) -
Janika Varjorinne-Mäkeläinen, Ypäjä (hvj Pirjo-Riitta Palonen)	5/9 + 5 kokousta (2021) 4 (2020)
Heikki Lehtinen, Somero (hvj Jukka Lehtilä)	9/9 + 6 kokousta (2021) -

Puheenjohtaja Sirpa Larko ilmoitti 4/2020 esteestään luottamustehtävän hoitamiseen. Tarkastuslautakunnan puheenjohtajana on toiminut varapuheenjohtaja Marjut Kallioinen. Sirpa Larkolle myönnettiin henkilökohtaisista syistä ero luottamustehtävistä 10.8.2020 Jokioisten kunnanvaltuustossa. Yhtymäkokous on 10.12.2020 valinnut Jokioisten kunnanvaltuuston esityksestä Kirsi Räisänen tarkastuslautakunnan jäseneksi ja hänen henkilökohtaiseksi varajäsenekseen Satu

Nurmen jäljellä olevaksi valtuustokaudeksi. Marjut Kallioinen valittiin lautakunnan puheenjohtajaksi ja Kirsi Räisänen varapuheenjohtajaksi.

Lautakunta on kokoontunut vuoteen 2020 kohdistuvaa arviointia varten 11 kertaa (4/2020 ja 7/2021).

Hyvinvointikuntayhtymän tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Auditor Oy ja vastuullisena tilintarkastajana Minna Ainasvuori (JHT, HT). Minna Ainasvuori on raportoinut tilintarkastustoiminnasta tarkastuslautakunnalle ja antanut tilintarkastuskertomuksen yhtymäkokoukselle. Tilintarkastaja on osallistunut kolmeen tarkastuslautakunnan kokoukseen.

Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on toteuttanut arviointityötään hyväksymänsä arviointisuunnitelman mukaisesti. Lautakunnan työn painopisteenä on ollut palvelualueet muuttuvassa toimintaympäristössä sekä talouden seuranta. Arvioinnin ja tutustumisen kohteena tällä kaudella ovat olleet mm. perhekeskus, lastensuojelun asiat, vanhuspalvelujen uudistukset/muutokset, Ankkuri-toiminta, potilas- ja sosiaaliasiamiestoiminta, Yhteisötalo ja terveydenhuollon sekä mielenterveys- ja päihdepalveluiden ajankohtaiset asiat. Ajankohtaisena teemana maaliskuusta 2020 alkaen on ollut koronapandemian seuranta ja vaikutukset toimintaan.

Lautakunnan pääasiallisena työskentelytapana on ollut viranhaltijoiden ja asiantuntijoiden kuuleminen lautakunnan päätösten mukaisesti sekä laadittuihin raportteihin tutustuminen. Arviointien yhteydessä lautakunta ei perhekeskusta (elokuu 2020) lukuun ottamatta ole korona-aikana vierailut missään yksiköissä. Asiantuntijoita ja tilintarkastajaa on kuultu pääosin etänä ja lautakunnan kokoukset on pidetty hybridimuotoisina.

Lautakunnalla on ollut tehtävänsä suorittamiseksi käytettävissään mm. johtoryhmän muistiot, yhtymähallituksen ja yhtymäkokouksen pöytäkirjat, tilinpäätösasiakirjat sekä tilintarkastajalta saadut tilintarkastusraportit.

Tarkastuslautakunnan kokoukset 2020-2021

- 18.8.2020 Perhekeskukseen tutustuminen
Yhtymäjohtajan ja talousjohtajan kuuleminen
Arviointisuunnitelman päivittäminen, syksyn 2020 arviointikohteet
- 22.9.2020 Vanhuspalveluiden palvelualuejohdon kuuleminen
Yhtymähallituksen puheenjohtajan kuuleminen
Henkilöstöpäällikön kuuleminen
Sidonnaisuusilmoitukset
- 20.10.2020 Potilasasiamiehen ja sosiaaliasiamiehen kuuleminen
Lasten, nuorten sekä perheiden kanssa työskentelevien asiantuntijoiden kuuleminen
Arvioinnin ja tarkastuksen talousarvio
Tilintarkastuspalvelujen hankinta
- 17.11.2020 Yhteisötalon esittely
Tilintarkastajan katsaus
Covid-19 -tilanne, koronanäytteenotto ym.
Yhtymähallituksen lausunto arviointikertomuksesta 2019
- 12.1.2021 Yhtymäjohtajan ja talousjohtajan kuuleminen
Lastensuojelun tilannekatsaus

Lautakunnan arviointisuunnitelma 2017-2020/kevään 2021 työohjelma
Tilintarkastuspalvelujen hankinta

- 9.2.2021 Yhtymähallituksen varapuheenjohtajan kuuleminen
Terveystieteiden ja mielenterveys- ja päihdetyön palvelualueen johtajan kuuleminen
Vanhuspalveluiden tilannekatsaus
- 2.3.2021 Talousjohtajan katsaus
Tilintarkastuspalvelujen hankinta
Pääluottamusmiesten kuuleminen
Kysely(lomake) johdolle toimintavuodesta 2020
- 30.3.2021 Yhtymäjohtajan (vt.) ja talousjohtajan katsaus
Johdon kysely/vastaukset toimintavuodesta 2020
Kotihoidon tilat Humppilassa
Sidonnaisuusilmoitukset
- 20.4.2021 Tilintarkastajan katsaus, tilintarkastuskertomus
Vahvistusilmoitus tilintarkastajalle
Vuoden 2020 arviointikertomus
Sidonnaisuusilmoitus
- 11.5.2021 Tilintarkastajan katsaus, tilintarkastuskertomus
Vahvistusilmoitus tilintarkastajalle
Vuoden 2020 arviointikertomus
- 18.5.2021 Vammaispalvelut
Vuoden 2020 arviointikertomus

Edellisten vuosien arviointikertomukset (kausi 2017-2020)

Lautakunnan arviointikohteena v. 2019 oli talouden ohella palvelualueiden sopeutuminen muuttuvassa toimintaympäristössä. Vuosi 2019 oli talouden osalta edellisvuotta parempi tilikauden ylijäämän ollessa 172 000 euroa ja taseessa on ylijäämää n. 1,5 M€. Tilikaudelle kirjattiin 0,6 M€ myyntivoitto työterveyshuollon toiminnan myynnistä. Ilman tätä kertaluonteista myyntivoittoa tilikaudelle olisi syntynyt alijäämää.

Toiminnan osalta lautakunta kiinnitti arvioinnissaan huomiota henkilökunnan asemaan ja siihen, että henkilöstö oli jälleen useiden muutosten kohteena mm. Mäntyrinteen toiminnan loppumisen ja työterveyspalvelujen siirron vuoksi. Sisätautiosastojen yhdistyminen vähensi sekä potilaspaikkoja että vakansseja (12). Joulukuussa 2019 yhtymähallitus päätti käynnistää koko henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut osana tuottavuusohjelmaa.

Lautakunnan mielestä yhteistyön muotoja Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kanssa on kehitettävä ja toteuttamista selvitettävä, jotta esim. potilaat voisivat käydä preoperatiivisella käynnillä Forssan sairaalassa ja myös kirurgisten potilaiden jatkohoito tapahtuisi täällä.

Lautakunta kiinnitti yhdessä tilintarkastusyhteisön kanssa huomiota riskien ja epävarmuustekijöiden arvioinnin näkökulmasta koronaepidemian vaikutuksiin kuntayhtymän toimintaan ja talouteen.

Lautakunta esitti vuonna 2015 hyväksytyyn hyvinvointikuntayhtymän strategian päivittämistä vastaamaan 2020-luvun haasteisiin.

Yhtymähallitus on kokouksessaan 26.10.2020 (§ 136) käsitellyt edellisen arviointikertomuksen huomiot yhtymäkokouksen pyynnön mukaisesti.

Vuoden 2018 arviointikertomus

Toimintavuosi 2018 oli talouden osalta edellisvuotta heikompi. Tilikaudelta 2018 kertyi 0,9 M€ alijäämää ja taseen ylijäämä pieneni 1,37 miljoonaan euroon.

Toiminnan osalta lautakunta kiinnitti huomiota henkilökunnan asemaan vaikeiden asioiden paineessa. Yhteistoimintaneuvotteluja käytiin leikkaustoiminnan loppumisen vuoksi sekä Humpplan ikäihmisten hoivapalvelujen tuottamisen muutoksen takia. Rekrytointihaasteet erityisesti sijaisten osalta pahenivat. Yksityisten vanhustaluiden laitosten toiminnassa esiin tulleet puutteet ja valvonnan tehostamisen tarpeet saivat myös lautakunnan huomion.

Vuoden 2017 arviointikertomus

Toimintavuosi 2017 oli hyvinvointikuntayhtymän neljäs ja talouden osalta hyvä. Tilikaudelle kertyi miljoona euroa ylijäämää ja taseen ylijäämä kasvoi 2,26 miljoonaan euroon. Terveystalolain aiheuttamat leikkaustoiminnan ja päivystyksen muutokset olivat suurimmat toimintaan vaikuttavat tekijät ja kohdistuivat erikoissairaanhoidon. Toukokuussa 2017 STM myönsi perusterveydenhuollon ympärivuorokautiselle päivystykselle poikkeusluvan 31.12.2019 asti. Anestesiassa tehtävien leikkausten loppumisen vuoksi käynnistettiin yhteistoimintamenettely toiminnan sopeuttamiseksi loppuvuonna 2017. Lautakunta kiinnitti huomiota yhteistyön vahvistamiseen kautta linjan viitaten mm. Kanta-Hämeen shp:n kanssa tehtyyn yhteistyön ja työnjaon sopimukseen.

Palvelualueet muuttuvassa toimintaympäristössä

Perhepalvelut

Forssan perhekeskukseen pääterveysasemalle on koottuna saman katon alle Forssan lasten- ja äitiysneuvola, perheneuvola, perheoikeudelliset palvelut (lastenvalvoja), neuvolapsykologi, puheterapeutit ja lapsiperheiden kotipalvelu. Perhekeskuksen verkostoon kuuluvat myös perhesosiaalityö, lastensuojelu, lasten- ja nuorisopsykiatria, oppilashuolto ja pediatria. Perhesosiaalityö ja lastensuojelu muuttivat sairaalan 2. kerroksen osastotiloihin, jotka remontoitiin sosiaalipalvelujen käyttöön. Toiminnan sisällöllinen kehittäminen eteni uusien yhteistyötapojen ja tiimirakenteiden tarkastelulla. Verkostomaisen työtavan kehittäminen jatkuu.

Korona-pandemia on näkynyt ja pakottanut muutoksiin toimintatavoissa, esim. kasvokkain tehtävästä työstä on siirrytty etätapaamisiin. Neuvola- ja kouluterveydenhuollossa aiheutui supistuksia joidenkin määräaikaistarkastusten osalta, kun terveydenhoitajia ja kotipalvelun hoitajia siirrettiin määräaikaaisesti vanhustaluiden kotihoitoon mahdollisimman pienen asiakaskohtaisen työntekijämäärän turvaamiseksi.

Lastensuojelua on leimannut sosiaalityöntekijöiden resurssipula sekä runsas vaihtuvuus. Työyhteisö on tuonut esiin työnsä raskauden. Epäselvyyksiä on koettu prosesseissa ja työnjaossa.

Vuoden alussa lastensuojeluun perustettiin kolme uutta sosiaalityöntekijän vakanssia. Näitä ei ole toistaiseksi onnistuttu täyttämään. Uusi perheterapeutin toimi täytettiin maaliskuussa ja systeemisen mallin mukainen työskentely vahvistuu tätä kautta lastensuojelussa. Työntekijämäärän lisääminen mahdollistaa vaikuttavamman lastensuojelun toteuttamisen ja pidemmällä aikavälillä sijaishuollon kustannusten hillitsemisen. Uusi lastensuojelun päällikkö aloitti tehtävässään loppuvuodesta.

Huostassa olevien lasten lukumäärässä ei tapahtunut merkittävää muutosta. Sen sijaan kiireellisten sijoitusten määrät nousivat (v. 2019/53 kpl ja v. 2020 84 kpl), nousua oli 58 %. Palvelualueen talousarvio ylittyi sijaishuollon osalta. Vuonna 2020 ostettiin laitosvuorokausia n. 2300 kpl enemmän kuin vuonna 2018 (nousu 22 %). Eryteisesti nousua on ollut Forssalla. Myös perhehoidon hoitovuorokausien määrä on noussut koko kuntayhtymän osalta. Forssan osalta perhehoidon määrä kuitenkin laskee. Perheisiin sijoittaminen ei ole onnistunut kuten aikaisempina vuosina. Tämä

liittyy lasten vaikeisiin päihde- ja mielenterveysongelmiin, jotka eivät ole hoidettavissa perhesijoituksilla.

Lastensuojelun avo- ja sijaishuollossa työskentelevä sosiaalityöntekijä kuvasi lautakunnalle työtään ja kertoi hänellä olevan 70 lastensuojelun asiakasta, kun asiakasmääräsuositus on 30 lasta.

Lautakunta: Lastensuojelussa näkyvät edelleen pitkälti samat haasteet, joihin lautakunta on koko kauden aikana kiinnittänyt huomiota, ennen kaikkea sosiaalityöntekijöiden resurssipula. Ennaltaehkäiseviin palveluihin ja varhaiseen tukemiseen panostaminen ei valitettavasti vielääkään ole kääntänyt tilannetta positiiviseen suuntaan. Resurssien lisäyksestä huolimatta herää kysymys tulisiko prosesseja ja ostopalvelupaikkoja tarkastella nykyistä tarkemmin sen varmistamiseksi, että panostuksille saadaan vastinetta.

Vanhuspalvelut

Vanhuspalveluiden palvelualueella on toteutettu vuonna 2020 laajaa ikääntyneiden palveluita koskevaa toiminta- ja palvelurakennemuutoksen toimeenpanoa ja suunnittelua. Yhtymähallitus on hyväksynyt vuoteen 2024 ulottuvat suunnitelmat 26.10.2020 (§ 134).

Laitospalvelu toimintamuotona loppuu vuoteen 2022. Tämän jälkeen ympärivuorokautisen hoidon ja huolenpidon toimintamuodoksi jää tehostettu palveluasuminen, josta arviolta noin 70 % käytetään pitkäaikaishoivaan ja 30 % lyhytaikaishoivaan. Muutosvuosien aikana joitakin yksiköitä suljetaan, kahden hengen huoneista luovutaan (muutetaan ne yhden hengen huoneiksi) ja lyhytaikaishoidon suhteellista määrää lisätään. Yhteensä vähennys vuosien 2019 - 2024 aikana on noin 119 paikkaa omasta palvelutuotannosta. Paikkamäärän muutoksen avulla tuloksikkö pystyy vastaamaan vanhuspalvelulaissa voimaan tulleisiin muutoksiin koskien henkilöstömitoituksen vähittäistä nostamista vähimmäisrajaan 0,7:ään 1.4.2023 alkaen. Mitoitus koskee välitöntä työtä, välillinen työ on resursoitava sen lisäksi.

Laitospalveluissa v. 2020 paikkamäärä vähentyi 37 paikkaa. Kertunkammarin toiminta (11 paikkaa) loppui Ruisluodon palvelukeskuksessa. Hoiva 1:n toiminta laitospalveluyksikkönä Ruisluodon palvelukeskuksessa päättyi ja se muuttui 32 -> 18-paikkaiseksi tehostetun palveluasumisen yksiköksi. Winkkeli-laitospalveluyksikössä Intalankartanon palvelukeskuksessa paikkamäärä vähentyi viidellä (30 -> 25). Amerikka ja Pioni -yksiköt Forssan kaupungin alueella muuttuivat kokonaan lyhytaikaishoidoksi.

Väestöennusteiden perusteella, onnistuessaan rakennemuutoksessa, Forssan seudulla pitkäaikaishoivan kattavuus olisi kuusi prosenttia 75-vuotta täyttäneiden ikäryhmässä vuonna 2024, mikä noudattaa maakunnassa yhteisesti valmisteltua tavoitetta. Ko. pitkäaikaishoivan kattavuus 31.12.2020 oli 8,3 %.

Kotihoidossa etäkäyntipilotti vakinaistettiin toimintaan joulukuusta 2020 alkaen. Kuntoutumis- ja arviointijaksot otettiin käyttöön kotihoidon uusille asiakkaille.

Toiminta- ja rakennemuutoksen toteutuminen viivästyi covid-19 pandemian vuoksi. Henkilöstötilanne ja sijaispula kotihoidossa jatkui erittäin huonona myös syyspuolella (paljon lisätyötä, ylityötä, hälytysvuoroja), josta syystä kotihoidon toimintarakennemuutoksen toimeenpanoa päätettiin lähteä valmistelemaan nopeasti. Kaikki työntekijät haastateltiin joulutammikuussa ja kysyttiin toiveita, ja lähes kaikille (160 vakanssia) on voitu tarjota heidän haluamaansa tehtävää joko seutupoolissa tai hoitoringissä. Uusi tarvepohjainen toimintamalli otettiin käyttöön maaliskuun alussa 2021.

Lautakunta: Merkittävä sijaispula vanhuspalveluissa on jatkunut koko vuoden. Henkilöstö on tärkein resurssi palvelujen tuottamisessa. Ammattitaitoisen henkilökunnan saanti niin sijaisuuksiin kuin vakituisiin työsuhteisiin sekä työntekijöiden pysyvyys ja työhyvinvoinnista huolehtiminen tulee olemaan palvelualueen kohtalon kysymys myös tulevina vuosina.

Aikuissosiaalityö

Yhteisötalo on FSHKY:n omistama kiinteistö Forssan Haudankorvankadulla (kiinteistössä toimi aiemmin ympäristöterveysasema). Vuonna 2017 Sosku-hankkeen ja kotouttamistyön työntekijät muuttivat taloon. Talon entinen laboratoriopuoli muutettiin yhteisötilaksi v. 2018. Remontin toteuttivat kotouttamiskoulutuksen työnharjoittelujaksolla olevat eri kansallisuuksia edustavat maahanmuuttajat. Yhteisötalon huonekalut ja muu irtaimisto saatiin lahjoituksina.

Yhteisötalo on matalan kynnyksen palvelupiste ja kohtaamispaikka kaikille Forssan seudun asukkaille.

- Yhteisötalolla sijaitsee *Forssan seudun Kotouttamo*. Kotouttamo tuottaa yksilöllistä asiakasohjausta sekä kotouttavia opetuskokonaisuuksia maahanmuuttajille. Kotouttamisen kehittämistä rahoittaa työ- ja elinkeinoministeriö.
- FSHKY:n kotouttamistyöntekijöitä on kolme (maahanmuuttokoordinaattori, kotouttamisohjaaja sekä kotouttamistyöntekijä). Asiakkaita on yhteensä n. 200. ELY-keskukset korvaavat kunnille pakolaisten vastaanottoon liittyviä kustannuksia, kunta saa laskennallista korvausta jokaisesta vastaanotetusta henkilöstä (yli 7-vuotias 2300 €/vuosi, ja alle 7-vuotias 6845 €/vuosi) 3-4 vuoden ajan. Lisäksi ELY-keskukset korvaavat erityiskustannuksia (vamman tai sairauden edellyttämän pitkäaikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen tai erityiset sosiaalitoimen kulut esim. lastensuojelu). Tämä edellyttää erillistä sopimusta ELY-keskuksen kanssa. Aikajaksolla 1.1.2017- 5/2020 näitä erityiskorvauskustannuksia on saatu n. 355 000 €.
- Yhteisötalolla tuotetaan ammatillisia ja avoimia yhteisöpalveluita (ryhmätoimintoja, ohjattuja vertaisryhmiä järjestöresurssein, matalan kynnyksen toimintaa (kerhot, tapahtumat, bänditoiminta ym.)
- Yhteisötalolla toimii myös nuorten aikuisten sosiaaliohjaus (Forssan kaupungin sosiaaliohjaaja) sekä nuorisoneuvojan palvelut (toimialueena koko seutu).
- Starttipajan perustaminen on vireillä (haettu tukea Avin kautta).
- Yhteisötalon tiloja annetaan maksutta sote-järjestöjen käyttöön.

Lautakunta: Valitettavasti osa toiminnoista on koronan vuoksi ollut ja on edelleen tauolla tai jouduttu perumaan (mm. Asunnottomien yö). Yhteisötalo ei profiloidu vain maahanmuuttajiin, vaan myös kantaväestö on aktiivisesti ottanut Yhteisötalon omakseen.

Terveydenhuolto ja mielenterveyspalvelut

Vuosi 2020 alkoi keskustelulla yöpäivystyksen kohtalosta.

Yhtymähallitus päätti jo syksyllä 2019 perusterveydenhuollon ympärivuorokautisen päivystystoiminnan kilpailuttamisesta. Hankinnan kohteena olivat perusterveydenhuollon ympärivuorokautinen lääkäripäivystyspalvelu ajalle 1.4.2020 - 31.12.2021 sekä mahdolliset optiovuodet 2022 ja 2023. Yhtymähallitus (10.2.2020 § 17) päätti järjestää perusterveydenhuollon ympärivuorokautista päivystystä Terveystalon tarjouksen pohjalta olemassa olevan STM:n erityisluvan mukaisesti vuoden 2022 loppuun asti. Samassa yhteydessä yhtymähallitus äänestyksen jälkeen hylkäsi yhtymäjohtajan esityksen, jolla yöaikainen päivystystoiminta Forssan sairaalassa olisi lopetettu 1.4.2020 alkaen.

Yhtymähallituksessa tehtiin 14.9.2020 päätös aloittaa neuvottelut erikoissairaanhoidon tuotannon järjestämisvastuun siirtämisestä Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirille, koska lääkäripulan nähtiin

uhkaavan palvelujen järjestämistä. Neuvottelujen tarkoituksena oli turvata erikoissairaanhoidon lähipalvelut Forssassa. Yhtymähallitus käsitteli projektisuunnitelmaa loppuvuonna (14.12.2020) ja päätti äänestyksen jälkeen keskeyttää neuvottelut ja jatkaa nykyisellä mallilla, ja edellytti kehittämissuunnitelmaa palvelujen turvaamiseksi.

Palvelualueen painopisteenä on vahvistaa perusterveydenhuollon toimintaa ja lisätä hoitajavetoisuutta (Omaolo, mipa-hoitajat, lämä-hoitajat, fysioterapeuttien vastaanotto ja suoravastaanottotoiminnan aloittaminen). Etäpalveluita kehitetään mm. 1.3.2021 lääkäreiden etävastaanottopilotin avulla.

Haasteita on ollut lääkäreiden rekrytoinnissa sekä erikoissairaanhoidon että perusterveydenhuollon osalta keväästä 2020 lähtien. Hakijoita ei lääkäriavustajiksi ollut vuoden 2020 aikana. Useita eläköitymisistä (5) on tulossa myös vuonna 2021. Alkuvuodesta 2021 onnistuttiin sisätautien osastonylilääkärin rekrytoinnissa.

Vuoden 2020 tuottavuusohjelmassa on ollut esillä osasto 11 kohdalla erilaisia sopeutumistoimenpiteitä. Osasto 11 toimintaan ja potilaiden hoitoon vaikuttaa myös haastava lääkäritilanne. Tämän takia on päätetty selvittää erilaisia vaihtoehtoja ja saada kuva mielenterveys- ja päihdepalveluiden nykytilasta ja sen kustannuksista sekä palvelurakenteesta ja sen kehittämistoimenpiteistä potilaiden hoidon turvaamiseksi. Selvityksen laati ulkopuolinen taho. NHG:n raportti on valmistunut joulukuussa 2020. Mielenterveys- ja päihdepalveluiden palvelurakenteen uudistamisen tavoitteena on ympärivuokautisen hoidon vähentäminen ja avopainotteisuuden lisääminen.

Vuonna 2020 Covid-19 vaikutti merkittävästi sekä talouteen että toimintaan. Kustannuksia syntyi mm. suojaintarvikkeiden hankinnassa. Talouteen vaikutti myös ennakoitua pienempi asiakasmaksukertymä. Covid-19 vaikutti myös tuottavuusohjelman eteenpäin viemiseen ja sen toteuttamiseen.

Lautakunta: Terveystieteiden palvelualueen vuotta ovat leimanneet raskaan koronapandemian ohella yöpäävystyksen jatkumiseen liittyvät vaikeat ratkaisut alkuvuodesta sekä syyskuussa aloitetut ja joulukuussa lopetetut neuvottelut erikoissairaanhoidon järjestämisvastuun siirtämisestä Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirille. Tavoitteena on ollut turvata erikoissairaanhoidon lähipalvelut Forssan sairaalassa huomioiden rekrytoinnin haasteet ja väestöpohjan pienuus. Huoli erityisesti lääkäreiden saatavuudesta ja pysyvyydestä on edelleen suuri myös perusterveydenhuollon puolella mm. lukuisista eläköitymisistä johtuen. Myös hoitohenkilökunnan rekrytointi varsinkin sijaisten osalta on huolestuttavasti vaikeutumassa.

Henkilöstö

Henkilöstömäärässä ei tapahtunut vuoteen 2019 verrattuna huomattavia muutoksia. Vuoden 2020 aikana käytiin tuotannollistaloudelliset yhteistoimintaneuvottelut tuottavuusohjelman tiimoilta. Tuottavuusohjelman perusteella lakkautettiin 13 tehtävää. Lisäksi osana vanhuspalveluiden asumispalveluiden rakennemuutosta Ruisluodon Hoiva 1 osaston henkilöstömäärä väheni 8 hengellä. Lakkautettavissa tehtävissä työskennelleille tarjottiin heidän koulutustaan ja osaamistaan vastaavaa työtä kuntayhtymässä.

Terveysperusteisten poissaolojen määrä nousi vuonna 2020 edellisvuodesta (2019: 17,42 kalenteripäivää/henkilötyövuosi) 22,3 kalenteripäivään/henkilötyövuosi. Koronaviruspandemian vuoksi henkilöstöä ohjattiin hakeutumaan sairauslomalle vähäistenkin hengitystieinfektio-oireiden vuoksi.

Koronaviruspandemia vaikutti myös etätöiden määrän huomattavaan kasvuun (vuonna 2019 työskenneltiin 133 etäpäivää, kun 2020 niitä kertyi 2188 päivää).

Vuoden 2019 arviointikertomuksessa kiinnitettiin huomiota kotihoidon henkilöstön sairauspoissaolojen merkittävään kasvuun ja sen taustalla mahdollisesti oleviin tekijöihin.

Henkilöstötilanne ja sijaispula kotihoidossa on jatkunut kriittisenä myös vuonna 2020. Toimintarakennemuutoksen toimeenpanon valmistelu käynnistyi loppuvuodesta ja uusi toimintamalli (hoitoringit ja seutupooli) otettiin käyttöön maaliskuussa 2021. Koronan ohella jatkuva muutos sekä liian vähäiseksi koettu tiedottaminen kuormittaa henkilöstöä ja madaltaa sairaalomalle jäännin kynnyksiä, jolloin voi esim. olla työvuoro, jossa on pelkästään sijaisia. Myös kotihoidon lähiesimiehet ovat ylityöllistettyjä.

Osastosihteerien selvityksessä määriteltiin osastosihteerien tarve, yksiköiden, osastonhoitajien ja osastosihteerien näkökulmista sekä heidän tehtäviensä. Osastosihteerit jaettiin tiimeihin heidän osaamisensa ja henkilökohtaisen mielenkiinnon mukaan. Toiminnalliset säästöt olivat kolme osastosihteerin henkilötyövuotta eli noin 100 000 euroa.

Lautakunta: Henkilöstön jaksamiseen, työhyvinvointiin ja työterveyteen tulee kiinnittää yhä enemmän huomiota jatkossakin.

Palvelualueiden sopeutuminen muuttuvassa toimintaympäristössä Kysely hyvinvointikuntayhtymän toimintavuodesta 2020

Lautakunta teki maaliskuussa 2021 kirjallisen kyselyn kuntayhtymän toiminnasta. Kysyttiin mm. seuraavista teemoista:

Missä tavoitteissa onnistuttiin v. 2020 (palvelualueittain/koko kuntayhtymä)

Aikuissosiaalityö:

- varhaisen tuen palvelujen kehittäminen (mm. tukiasumistoiminta)
- talouden tasapainotus

Hallinnon palvelukeskus

- varahenkilökeskus Resurssituvan avulla vähennettiin merkittävästi vuokratyövoiman käyttöä
- sähköisten palvelujen edistäminen, etätönn mahdollistaminen (Omaolo, intra, Teams, Windows 10, 0365)

Perhepalvelut:

- perhekeskus, uudet toimitilat ja toiminnallisen/rakenteellisen muutoksen käynnistäminen
- Lapset puheeksi -toimintamallin käyttöönotto
- lastensuojelun kehittäminen systemaattisen mallin mukaisesti

Terveydenhuollon palvelualue ml. mielenterveyshuollon palvelualue

- polikliininen kirurgia/silmätautien toimenpiteet yhteistyössä Coronarian kanssa
- yhteistyö Kanta-Hämeen keskussairaalan kanssa
- ajanvarauspoliklinikkatoiminnan laajuudessa
- aikuispsykiatria, läheteet ja hoidot hoitotakuun puitteissa
- mielenterveys- ja päihdepalvelualueen taloudessa

Vanhuspalvelut

- asumispalveluiden rakennemuutoksen useamman vuoden toteuttamissuunnitelman hyväksyminen
- rakennemuutoksen v. 2020 tavoitteissa onnistuminen
- pitkäaikaishoidon kattavuustavoite (8,3 %)
- kotihoito
 - o etäkäynnit (kuvapuhelin)

- kuntouttamis- ja arviointijaksot kaikille kotihoidon palveluihin tuleville asiakkaille
- tiedolla johtamisen välineiden systematisointi
- asiakas- ja palveluohjaus
 - toiminnanohjausjärjestelmän pilotoinnin suunnittelu
 - palveluohjauksen uudet toimintamallit suunniteltu
- omaishoidontuen asiakkaiden tilanteiden ja palkkioiden seuranta
- ikääntyneiden ravitsemustilanteen seuranta

Koko kuntayhtymää ajatellen onnistuttiin:

- koronaan liittyvien toimien ylläpidossa ja valmistautumisessa
- maakunnallisten hankkeiden käynnistämisen aktiivisessa mukana olossa (tulevaisuuden sote-keskus ja rakennehanke)
- asiakkaiden varhaisen tuen ja arjessa pärjäämisen edistämisessä
- kotona asumista tukevien toimien lisäämisessä
- kotihoidon muutoksissa
- perhekeskuksen perustaminen>lapsiperheiden palvelujen parantamisessa
- tuetun asumisen yksikkö (kalliiden asumispalveluiden ennaltaehkäisy)
- yhteistyön lisäämisessä palvelualueiden kesken
- vanhuspalveluiden rakennemuutoksen etenemisessä
- tuottavuusohjelmassa (osittain)
- taloudellisissa tavoitteissa

Missä asioissa ei onnistuttu v. 2020? Mistä syystä?

- toiminnan muutoksissa ei onnistuttu (yhteistä tahtotilaa ei ollut, esim. esh:n järjestämisvastuun siirtäminen)
- yhteisten isojen toiminnallisten muutosten selvittämisessä (esim. palvelujen saaminen yhä avopalvelupainotteisemmaksi)
- terveydenhuollon palvelualueen taloudellisissa tavoitteissa
- tietojohdantamista, kehittämistä ja suunnittelua koskevissa vanhuspalveluiden tavoitteissa koronasta johtuen
- osaavan henkilöstön saamisessa ja pysyvyydessä: lääkärit, sosiaalityöntekijät, psykologit (osin valtakunnallinen ongelma)
- tuottavuusohjelman tavoitteissa ja läpiviennissä (koronasta ja toimintaympäristön muuttamisesta johtuen)
- työnantajakuvan parantamisessa
- henkilöstön työssä viihtymisessä

Mitkä asiat toimivat kuntayhtymässä nyt hyvin? Esimerkkejä?

- varhaisen tuen palvelut eri palvelualueilla
- etäyhteydet on otettu hyvin haltuun koko kuntayhtymässä (Teams niin talon sisällä kuin ulkopuolella on tullut jäädäkseen ja tulee säästämään matkakustannuksia)
- kehittämistoiminta, kehittämisen tuen ryhmän toiminta
- osaava ja kokenut henkilökunta
- palvelualueiden välinen yhteistyö asiakasnäkökulma huomioiden (esim. henkilöstön siirtyminen eri tehtäviin)
- lähipalvelut, esim. joka kunnassa terveysasema/lääkäritoimintaa
- perhekeskus; yhdistää perheille suunnattuja sosiaali- ja terveyspalveluja
- jonotusajat edelleen hyvällä tasolla, vaikka hoitoon pääsyyn on tullut viivästymää
- covid-19 epidemian osalta tartuntatautilääkärin systemaattinen ja laadukas työ kaikkien toimintojen tukena
- koronarokotusten suunnittelu ja toteutus/koordinointi

- talouden seurannan työkalut (ennustetaulukot)

Mitkä asiat eivät toimi (ja vaatisivat kehittämistä) tällä hetkellä hyvin? Esimerkkejä?

- toiminnan uudistaminen rakenteita muuttamalla on hidasta, koska yhteistä näkemystä siihen ei löydy
- kriittiset rekrytoinnit (esim. lääkärit)
- hallinnon ohut resurssi, joka näkyy tuen puutteena henkilöstön suuntaan ja uupuminen uhkaa sekä hallinnossa että kentällä
- yhteistyö kolmannen sektorin suuntaan (kehitettävää: ennaltaehkäisevä työ ja tiedon jako)
- palveluprosessit, erityisesti perusterveydenhuollon osalta, jolloin esh:n käyttö olisi hallitumpaa ja taloudellisempaa
- tiedotus; viestinnän ja tiedotuksen suunnitelmallinen kehittäminen > vaikutukset: rekrytointiin, työnantaja- ja asiakasmielikuvaan
- poliittisessa päätöksenteossa keskustelu pyörii edelleen paljolti sairaalan ja ennen olleen säilyttämisen ympärillä muiden peruspalveluiden ja niiden kehittämisen sijaan

Miten v. 2020 on sujunut henkilöstönäkökulmasta? Miten rekrytoinnissa on onnistuttu? Mahdolliset yhteistoimintaneuvottelut ym.? Miten henkilöstö voi (työhyvinvointi)?

- Aikuissosiaalityö
 - o rekrytointihaasteita (sosiaalityöntekijät, kehitysvammahuollon hoitajat, sijaiset)
 - o yhteistoimintaneuvottelut mm. tuottavuusohjelmaan liittyen
 - o työhyvinvointikyselyssä hyvät tulokset
- Hallinnon palvelukeskus
 - o hallinnossa on hyvin ohut resurssi, vaarana uupuminen sekä hallinnossa että kentällä (resurssia vähennetty, mm. hallintojohtaja, kehittämisspäällikkö)
- Perhepalvelut
 - o rekrytointihaasteet (sosiaalityöntekijät, psykologit), pysyvyyden varmistamisen haasteet
 - o useissa yksiköissä henkilöstö kertoo olevansa kuormittunutta (taustalla poikkeusolot ja avoimeksi jääneet tehtävät)
- Terveyspalvelut ja mielenterveystyö
 - o poikkeuksellisen raskas pandemiavuosi on vaikuttanut merkittävästi henkilöstön jaksamiseen
 - o hoitohenkilöstön osalta rekrytoinneissa on onnistuttu, haaste sijaisuuksiin rekrytointi
 - o lääkäreiden rekrytointi on erittäin haastava (paljon eläköitymisiä, kapeat erikoisalat ym.)
 - o yhteistoimintaneuvotteluja käyty kahdesti (tuottavuusohjelma ja covid19- pandemia-tilanne), ei kuitenkaan lomautuksia, hoitovelka suunterveydenhuollossa
 - o erikoissairaanhoidon ja mipan selvitykset ovat herättäneet paljon kysymyksiä ja pelkojakin henkilöstössä, myös tuottavuusohjelman toteutus on saattanut vaikuttaa työhyvinvointiin
- Vanhuspalvelut
 - o vakituisiin työsuhteisiin rekrytointi pääsääntöisesti onnistunut, sairaanhoitajien osalta tässä haasteita
 - o sijaisten rekrytointi pitkiin ja lyhyisiin poissaoloihin hankalaa
 - o yhteistoimintamenettelyjä palvelualueen rakennemuutoksiin sekä koko kuntayhtymän tuottavuus- ja säästöohjelman vuoksi, ei irtisanomisia eikä lomautuksia
 - o henkilöstön työhyvinvointi (työntekijöistä esihenkilöihin ja palvelualueen johtoon) on ollut koetuksella sekä muutosten, riittävän ja osaavan työvoiman saatavuuden sekä epidemian haasteiden vuoksi

Miten parantaisit tiedonkulkua organisaatiossa?

- suora viestintä on ollut haasteellista koronan vuoksi, käytössä yhä enemmän eri kanavia (mm. Teams, sähköposti)
- enemmän kasvollisempaa ja avoimempaa henkilöstön suuntaan läsnä olevaa johtamista, esim. yhtymäjohtajan säännölliset sähköpostit ajankohtaisista asioista, vierailut eri yksiköissä, videopuhelut (Teams) henkilöstön kanssa
- johtamisjärjestelmän tarkastelu, esim. vahvempi välijohto terveydenhuollon palvelualueella
- tiedonkulun kanavia on tällä hetkellä runsaasti, tiedonkulkuun vaikuttaa niin lähettäjä kuin vastaanottaja
- tiedotusfoorumeita tulisi hyödyntää entistä systemaattisemmin, jokaisella on myös vastuu seurata näitä kanavia, henkilökohtaiseen tiedottamiseen jokaisen kohdalla erikseen ei ole mahdollisuutta eikä tarvetta

Miten pandemiatilanne on vaikuttanut tai vaikuttaa?

- pandemian hallintaan on mennyt paljon energiaa niin henkilöstöltä kuin johdolta kaikilla mahdollisilla toiminnan osa-alueilla: henkilöstö, talous, työhyvinvointi, prosessit, johtaminen
- etätyöstä on muodostunut uusi normaali ja se vaikuttaa yksilöllisesti eri tavoin, vaikka pandemia ei sinänsä ole vaikuttanut hallinnon palvelukeskuksen työhön merkittävästi
- työntekijöiden poissaolot (sairastumisen tai karanteeniin määrittämisen vuoksi)
- rokottamiseen ja sen suunnitteluun varattu henkilöstöresurssi on pois muusta työstä
- kuntalaisten henkinen hyvinvointi on tilanteen pitkittyessä koetuksella ja saattaa lisätä monienlaisten palveluiden tarvetta
- vaikutukset talouteen (lisäkustannuksia sekä tulojen esim. asiakasmaksujen alenemista)
- asiakkaat eivät tule palveluihin (esim. lääkäri), osa sairauksista jää hoitamatta tai hoito pitkittyy
- pandemiatilanne on toisaalta lisännyt yhteistyötä ja ymmärrystä toisten työhön sekä joututtanut joitakin toiminnallisia muutoksia

Tuottavuusohjelman vaikutukset, säästöpainneiden onnistuminen ja eteneminen?

- kaikkiin tavoitteisiin ei ole päästy (pääsyy Covid-19 pandemia)
- tavoitteissa on onnistuttu kokonaisuuden tasolla v. 2020 osalta
- toukokuussa 2020 päätetyistä tavoitteista euromääräisesti merkittävimmät tuottavuustoimet toteutuivat (kuten 8/13 vakanssin lakkautus, 5 vakanssin osalta suunnitelma), mutta ohjelma jäi silti koronatilanteen jalkoihin jatkuvuuden osalta, esim. tuottavuustyöryhmä ei ole koontunut eikä kehittämissuunnitelmat ole edenneet
- suurempia rakenteellisia muutoksia ei ole saatu päätökseen asti/ei ole saavutettu niiden kautta tavoiteltuja säästöjä, ohjelma koostuu pääosin pienistä toiminnallisista muutoksista
- pandemian lisäksi tuottavuusohjelmaa ei ole pystytty toteuttamaan myöskään toimintaympäristössä muuttuvien asioiden vuoksi, mutta kuitenkin etenemistä tapahtuu jatkuvan parantamisen ajatuksella

Miten summaisit päättyvää valtuustokautta 2017-2020? Onnistumiset, haasteet ja miten tästä eteenpäin?

- koko ajan on menty eteenpäin ja tehty hyvää yhteistyötä maakunnallisesti ja palvelualueiden välillä
- koko kuntayhtymää koskevia kehittämisprojekteja on viety sitoutuneesti eteenpäin (esim. asiakaskokemus-projekti, kokemusasiantuntijatoiminta ja asiakasraati)
- asukkaat ovat saaneet palvelut hyvän tasoisina ja talousarviot ovat toteutuneet pääosin suunnitellusti, myös varhaisen tuen toimintojen vahvistamisessa on onnistuttu
- vuoden 2016 toimintaa värittänyt yhteisyrityksen valmistelu/toimintamuutoksen suunnittelu ja siitä toipuminen ja ns. normaaliin suuntautuminen vei aikaa sote-uudistuksiin valmistautumisen ohella

- vanhuspalvelualueen isot rakenteelliset sekä toimintamallien muutokset (2019-2020) jatkuvat edelleen, tämä työ on varmasti kuormittanut kaikkia osapuolia, mutta seutukunnan väestön kehitys ja tilanne vaativat muutoksien tekoa sekä ikääntyneiden tukemisen nykykaistumisen että talouden kantokyvyn vuoksi
- kasvava tulevaisuuden haaste on ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus, erityisesti lääkärit
- henkilöstövaihdokset haastavat FSHKY:n toimintaa
- johtamisen haasteet; proaktiivisuuden puute, jatkossa johtamiseen tarvitaan avoimuutta ja rohkeutta

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen 2020

Koronavirusepidemiasta (Covid-19) johtuen potilasturvallisuuden painopiste oli tartuntatautien ehkäisyssä ja koronaepidemiaan varautumisessa. Pandemiatyöryhmä kokoontui säännöllisesti viikoittain ja tarkensi ja päivitti toimintatapoja ja -ohjeita muuttuvien valtakunnallisten ja alueellisten ohjeiden mukaisesti.

Varahenkilöyksikön toiminnan ansiosta koko kuntayhtymän sijaiskustannusten laskussa onnistuttiin tavoitteen mukaisesti. Sähköisten palvelujen ja asiointikanavien käyttö kasvoi, mm. Omaolosta on tullut merkittävä asiointikanava (koronaoirearvio on edesauttanut palvelun suosiota). Uusi graafinen intra otettiin käyttöön koko kuntayhtymässä.

Terveydenhuollon palvelualueen toimintaan ja talouteen ovat vaikuttaneet merkittävästi yöpäivystyksen hankintaan liittyvät päätökset ja Covid-19. Suoritemäärät eivät ole toteutuneet Covid-19 -pandemian vuoksi. Budjetissa ei ole pysytty Covid-19 -pandemian vuoksi. Suoritteiden osalta näkyy selkeästi Covid-19 vaikutukset aiemman vuoden lukuihin. Huomattavaa on, että avosairaanhoidon puheluiden määrä on noussut räjähdysmäisesti. Puheluita on tullut 53 943 kpl, kun vastavasti vuonna 2019 määrä oli 21 937 kpl, joten nousua on 245 %. Puhelut koostuvat lääkäreiden ja hoitajien puheluista sekä ns. koronapuheluista. Suunterveydenhuollon osalta Covid-19 on vaikuttanut niin potilasmääriin ja toimintaan. Tällä hetkellä hoitovelkaa on n. 5 000 käyntiä verrattuna vuoteen 2019. Vuodeosastojen täyttöaste vaihteli, kevät mentiin vajaalla käytöllä (44-107 %), myös loppuvuonna oli merkittävää vaihtelua. Alkuvuoden rajoitusten seurauksena terveydenhuollon käynnit jäivät alle suunnitellun ja asiakaskäyntimaksuista saatavat tuotot jäivät toteutumatta. Laboratorio on organisoinut ja pääosin ottanutkin covid-näytteet kuntayhtymässä. Elokuusta vuoden loppuun viikoittainen näytemäärä oli 150–279/viikko. Lääkäreikärytyksessä ei onnistuttu tavoitteiden mukaisesti.

Mielenterveys- ja päihdetyön palvelualueen tavoitteissa on pääosin onnistuttu. Matalan kynnyksen palveluiden kehittämissuunnitelman laadinnassa ei päästy tavoitteeseen koronan takia.

Aikuissosiaalitoiminnan painopisteenä oli vuonna 2020 asumisen ja muun elämänhallinnan tukeminen sekä ennaltaehkäisevästi että tuetun asumisen palveluja tarjoamalla. Tukiasumisasuntojen täyttöprosentti oli 100, eli kaikki asunnot olivat käytössä. Ostopalvelumäärärahat ylittyivät, mutta kustannusten nousuvauhti hidastui. Covid-19 -pandemia vaikutti osaltaan siihen, että tavoitteet TLP-työmenetelmän koulutukseen ja Lapset Puheeksi -keskustelujen osalta eivät toteutuneet täysmääräisesti. Taloudellisissa tavoitteissa onnistuttiin.

Vanhuspalveluiden palvelualueella on toteutettu vuonna 2020 laajaa ikääntyneiden palveluita koskevaa toiminta- ja palvelurakennemuutoksen toimeenpanoa ja suunnittelua tavoitteiden mukaisesti. Palvelurakennetta on kevennetty suunnitelman mukaisesti tavoiteaikataulussa tai osin jopa aiemmin. Asiakas- ja palveluohjauksen uuden toimintamallin käyttöönotto vuoden 2020 loppuun mennessä ei toteutunut ja on vielä kesken pandemiasta johtuen. Etäkäyntien käyttöö-

otossa ei vielä saavutettu tavoitteen mukaista 5 % osuutta käyntien kokonaismäärästä (osuus joulukuussa 2020 oli 1.3 % kaikista käynneistä). Tiedolla johtamisen kehittämisen tavoitteissa onnistuttiin pääosin, mm. RAI-mittariston hyödyntämisen osalta.

Perhepalveluissa toiminnan painopisteiksi määriteltiin vuodelle 2020 perhekeskustoiminnan kehittäminen ja lastensuojelun uudistaminen systemaattisesti tiimimallin mukaisesti. Perhekeskuksen toiminta käynnistyi suunnitellusti Forssan pääterveysasemalla. Verkostomaisen työtavan kehittämistä on tehty koko vuoden ajan. Tavoitteena oli toteuttaa Lapset puheeksi-menetelmäkoulutusta säännöllisesti ja tukea toimintamallin käyttöönottoa työpajoilla ja menetelmätyönohjauksella. Menetelmäkoulutusta ja käyttöönoton tukea kyettiin toteuttamaan, vaikkakin koronatilanne vaikeutti sitä. Keskustelujen ja etenkin neuvonpitojen määrä on kasvanut. Lastensuojelun uuden tiimimallin käyttöönotto ja koulutus toteutui suunnitellusti. Sijaishuollon hoitovuorokausien laskussa ei onnistuttu tavoitteen (5 % lasku ed. vuoteen verrattuna) mukaisesti vaan hoitovuorokausien määrä lisääntyi. Myös kelpoisuusehdot täyttävän tarvittavan henkilöstön määrän tavoitteessa ei onnistuttu psykologien ja sosiaalityöntekijöiden osalta.

Lautakunta: Kuntayhtymän toiminnallisissa tavoitteissa on poikkeuksellisen pandemian aikana onnistuttu vaihtelevasti. Monissa tavoitteissa onnistuttiin, mutta joissain tavoitteissa ei juuri pandemian takia päästy tavoitetasolle. Joidenkin mittareiden/tavoitetasojen toteutumisen seuranta näyttöä haasteellisena tai tulkinnanvaraisena eri syitten takia.

Kuntayhtymän talous tilikaudella 2020

Tilikausi 2020 oli talouden osalta edellisvuotta huonompi tilikauden alijäämän ollessa 507.000 euroa. Muutetussa talousarviossa tilikauden toimintakate oli 1,180 miljoonaa euroa ja toteutuma 1,529 miljoonaa euroa, eli toimintakate toteutui n. 349.000 euroa talousarviossa arvioitua paremmin. Talousarviossa alijäämäksi budjetoitiin 853.000 euroa.

Ulkoisten toimintatuottojen toteuma 137,8 miljoonaa euroa kasvoi edelliseen vuoteen nähden 2,2 miljoonalla eurolla. Toteuma jäi 0,1 miljoonaa euroa alle muutetun talousarvion. Jäsenkuntamaksuja kertyi yhteensä 117,9 miljoonaa euroa (2019: 115,0 milj. euroa). Tilikaudelle kirjattiin 0,8 miljoonaa euroa omistajakuntien maksamaa koronatukea. Tuottoihin vaikutti myös rintamaveteraanien palveluista saadut valtiokonttorin korvaukset 1,34 miljoonaa euroa. Asiakasmaksutuottoja kertyi edellisvuotta vähemmän johtuen koronaepidemiasta.

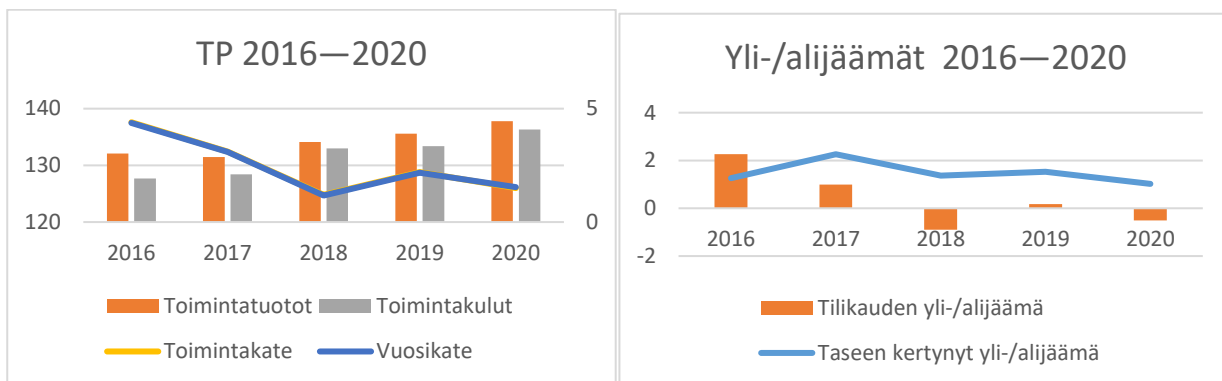
Ulkoisten toimintakulujen toteuma oli yhteensä 136,3 miljoonaa euroa, mikä oli 0,45 miljoonaa euroa muutettua talousarviota pienempi. Kulut toteutuivat kuitenkin alkuperäistä talousarviota 0,6 miljoonaa euroa suurempina. Palvelujen ostojen toteutuma oli 1,5 miljoonaa euroa ja aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden toteuma 1,0 miljoonaa euroa suurempi kuin alkuperäisessä talousarviossa. Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittivät myös muutetun talousarvion 0,2 miljoonalla eurolla. Palvelujen ostojen ylitys johtui pääasiassa lastensuojelusta, jossa kiireellisten sijoitusten määrät nousivat. Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa ylitys johtui koronaepidemiaan liittyvistä suojatarvikkeiden hankinnoista. Myös lääkekulut toteutuivat talousarviota suurempina.

Palvelualueiden toimintakatteiden toteutumista yleishallinnon toimintakate oli 0,5 miljoonaa euroa, aikuissosiaalityön 0,2 miljoonaa euroa ja vanhuspalvelujen 0,1 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempi. Mielenterveys- ja päihdetyön toimintakate oli muutetun talousarvion mukainen. Terveystalouden (-0,3 milj. euroa) ja perhepalveluissa (-0,3 milj. euroa) toimintakate toteutui heikommin kuin muutetussa talousarviossa arvioitiin.

Investoinnit toteutuivat 450.000 euroa talousarviota pienempinä. Yhteensä investointimenot olivat 0,96 miljoonaa euroa (v: 2019: 1,6 me). Investointien rahoitusosuuksia ei ollut.

Alla olevissa kuvioissa on tarkasteltu kuntayhtymän taloutta vuosien 2016—2020 ajalta.

Milj. euroa	2016	2017	2018	2019	2020
Toimintatuotot	132,1	131,5	134,1	135,6	137,8
Toimintakulut	127,7	128,4	133,0	133,4	136,3
Toimintakate	4,4	3,1	1,2	2,2	1,5
Vuosikate	4,37	3,09	1,17	2,18	1,54
Taseen kertynyt yli-/alijäämä	1,26	2,26	1,36	1,53	1,02
Tilikauden yli-/alijäämä	2,26	0,997	-0,903	+0,172	-0,507

Yhteenveto

Valtuustokauden (2017-20) alku muistetaan maakunnallisen sote-valmistelun (Oma Häme) ohella yhteisyritysvalmistelusta sekä terveydenhuoltolain aiheuttamista muutoksista leikkaus- ja päivystystoimintaan. Talouden osalta tilikausi 2017 oli hyvä.

Vuosi 2018 oli talouden osalta edellistä heikompi ja tulos 0,9 M€ alijäämäinen. Anestesiaa vaativien leikkausten tilalle käynnistettiin polikliinisen kirurgian toimintaa. STM myönsi poikkeusluvalla ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystykselle jatkoa vuoden 2022 loppuun.

Vuosi 2019 oli talouden osalta edellisvuotta parempi tilikauden ylijäämän ollessa 172 000 €, mihin vaikutti tosin kertaluonteinen myyntivoitto (0,6 M€) työterveyshuollon toiminnan myynnistä. Vanhuspalveluissa aloitettiin varautuminen palvelutarpeen kasvuun valmistelemalla palvelu- ja toimintarakenteen muutosta, jolla siirretään palveluiden painopistettä kotiin ja vähennetään pitkäaikaisen hoivan paikkoja suunnitelmallisesti.

Sote-uudistuksen toteutuessa hyvinvointikuntayhtymä toimii itsenäisenä yksikkönä enää kaksi vuotta. Talouden osalta näihin kahteen vuoteen lähdetään hyvistä asemista, taloudellinen tilanne on suhteellisen vakaa. Taseessa on n. miljoona ylijäämää.

Vuodesta 2020 alkanut koronapandemia on edelleen suuri epävarmuustekijä. Koronavirusrokotukset on aloitettu alkuvuodesta 2021 ja on todennäköistä, että rokotusten avulla pandemia saadaan hallintaan vuoden 2021 aikana.

Henkilöriskien merkitys hyvinvointikuntayhtymälle on vuosi vuodelta suurempi. Ammattitaitoisen henkilöstön rekrytointi ja pitäminen on jo useissa ammattiryhmissä (lääkärit, sosiaalityöntekijät sekä hoitohenkilöstö) erittäin haastavaa ja tulee vaatimaan johdolta entistä enemmän työtä parhaiden vaihtoehtojen ja ratkaisujen löytämisessä.

Tarkastuslautakunnan toimenpidesuositukset

- Yhtymäkokouksen ja -hallituksen päätösten tarkastuksessa ei todettu huomautettavaa.
- Johtavien viranhaltijoiden päätösten osalta suositellaan kirjaamaan julkisten hankintojen hankinta-arvo näkyviin päätöksiin. Suosittelemme varmistamaan, että hankintalaissa todetut perusteet suorahankinnassa toteutuvat.
- Suositellaan kiinnittämään huomiota päätösten salausperusteisiin. Tarkastuksessa jotkin päätökset oli laitettu salaisiksi epähuomiossa.
- Talousarvion osalta suosittelemme investointiosassa esittämään hankkeiden kokonaiskustannusarviot ja aiemmin toteutuneet kustannukset, mikäli hankkeet toteutetaan pidemmällä aikavälillä, mitä talousarviossa ja -suunnitelmassa näkyy.
- Hallintosäännön tarkastuksessa kuntayhtymän hallintosääntö on astunut voimaan 13.6.2019, eikä siihen ole tehty muutoksia vuonna 2020.
- Yhtymähallituksen tulee päättää ajantasaisista pankkitilin käyttöoikeuksista viipymättä. Suosittelemme, että kuntayhtymä pyytää säännöllisin väliajoin pankeista tiedot, kenellä on oikeus käyttää tilejä.
- Kuntalaskutuksen osalta suosittelemme kiinnittämään huomiota tietojen dokumentointi- ja arkistointiprosessiin.
- Palkkojen tarkastuksessa suosittelemme kiinnittämään huomiota päätösten arkistointiin.
- Hankintapäätösten osalta tulee huomioida lainmukaisuus.

Lautakunta kiittää hyvinvointikuntayhtymän henkilöstöä, viranhaltijoita, luottamushenkilöitä ja tiilitarkastajaa hyvästä ja avoimesta yhteistyöstä.

Forssassa 18. päivänä toukokuuta 2021

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän tarkastuslautakunta

Marjut Kallioinen

Antti Alasentie

Heikki Lehtinen

Timo Nikkanen

Kirsi Räisänen

Janika Varjorinne-Mäkeläinen